

ESKILSTUNA BIDLAREFÖRENING

100 **ÅR**
2018

Eskilstuna Biodlareförening

100 år 2018

2018 fyller Eskilstuna Biodlareförening 100 år. Vi har sammanställt en del som hänt under dessa år i en minnesskrift. Till grund har vi haft tidigare jubileumsskrifter, handlingar som finns i arkiv och nu levande handlingar från föreningen. Handlingar från föreningens start finns bevarade i stadsarkivet, Eskilskällan.

Vi gör inte anspråk på en fullständig historik utan en återblick på det som kan betraktas som intressant. Föreningen är i dagsläget i högsta grad levande och med ett nyvaknat intresse för närodlad, naturligt och pollineringsnytta samlar vi i dag ett 100-tal medlemmar.

Föreningens huvudsakliga syfte är att främja detta intresse med meningsfull aktivitet som mötesverksamhet, utbildning, fortbildning, föredrag och stöttning av nya medlemmar med fadder/mentorskap. Vi hoppas att föreningen kan fortsätta att samla intresserade människor som har ett intresse för bin och dess fantastiska liv.

Eskilstuna i februari 2018

Simon Hultman

Nils-Erik Larsson

Torbjörn Johansson

Eskilstuna Biodlarförenings bildande

Eskilstuna biodlarförening bildades den 6/1 1918. Ett tiotal personer träffades i Snopptorp, Lyckåsgatan 15 – Thulegatan 16, hemma hos Carl Johan Gustafsson med fru Sofia, som senare skulle bli svärföräldrar till Hjalmar Larsson.

Hjalmar Larsson har haft stor betydelse för biodlingen i Eskilstuna och även vida omkring i hela landet, vilket beskrivs på annan plats.

De män som träffades hade biodlingen som gemensam nämnare. De hade kommit fram till att om man bildade en förening kunde man vinna fördelar som tillgång till facktidning, kursverksamhet och liknande.

Vid föreningens bildande fanns läraren A.O. Sand från Tosterön, Strängnäs med som informator och föredragshållare. Han var även redaktör för tidningen Bigården, vilket då var namnet på biodlarnas facktidning.

Enligt minnesskrift från 50-års jubileet valdes C G Alexandersson till ordförande, nämnde Carl Johan Gustafsson till kassör,

och C J Söderlund till sekreterare. Enligt andra uppgifter blev Hjalmar Larsson föreningens förste ordförande. Detta kan dock ej styrkas enligt de fåtaliga protokoll som finns bevarade. Däremot finns nedtecknat att Hjalmar blev sekreterare 1922 till 1933, då han avsåg sig sysslan. Han hade startat sin tillverkning av biredskap 1928. I övrigt finns ej mycket dokumenterat om styrelse från de första åren av föreningens varande.

Tiden för föreningens bildande är händelserik på många sätt. Vi är i slutskedet av första världskriget med de umbäranden som detta medför. T.ex. så är sockret ransonerat. Som biodlare kunde man bli tilldelad socker utan ransoneringskort. Detta var ett s.k. denaturerat socker dvs. ett socker som gjorts obrukbart för att kunna användas i hushållen. År 1917 tillsattes kolstybb i sockret och det levererades först i oktober då kyla gjort att bina gått i yngelklot och ej kunnat ta ner sockret tillräckligt. Detta ihop med kolstybben gjorde att det blev stora vinterförluster. Året därpå 1918, var sockret uppblandat med fin sand, och övervintring verkade

ha blivit något bättre. Efter protester från biodlarna fick man köpa rent socker. Tilldelningen blev 7 kg per bisamhälle, vilket krävde att bina även måste invintras delvis på honung. Dock krävdes en motprestation om inleverans av 6 kg honung till staten, som betalades med 5 kr/kg. Uppgift om sockerpris saknas. 1920 upphörde ransonering av socker.

Inom biodlingen skedde stora saker. Vid denna tid fanns två läger bland biodlarna, ett för Mellansverige och ett för södra Sverige. 1919 skedde så en sammanslagning av dessa i Stockholm till ett förbund, benämnt Sveriges Biodlares Riksförbund. Det skedde ihop med en biodlarkongress och utställning. Man beslutade att facktidningen skulle heta Bitidningen. Enligt en beskrivning slog ordförande Thullberg från Skåne klubban i bordet och riktade blicken till nyvalde redaktören Alexander Lundgren, Huddinge och sa ”*Ve den som försöker splittra!*”

Källor:

Jubileumsskrifter från föreningens

50- och 80 års jubileum.

Lokalhistoriska sällskapets skrifter,

Eskilstuna.

Eskilstuna Biodlareförening Ordföranden under 100år

1918-1921 C.G. Alexandersson

1921-1923 C.J. Gustafsson

1923-1926 C.J. Söderlund

1927-1928 J.A. Larsson

1929-1932 K.E. Karlsson

1933-1939 O.F. Rydell

1940-1941 Evert Larsson

1942-1943 Karl Brodin

1944-1947 S.M. Holm

1948-1955 Bertil Göransson

1956-1981 Tage Eklund

1982-1986 Lars Ulrik Almerén

1987-1991 Bertil Besterman

1992-2005 Torbjörn Johansson

2006-2007 Ursula Hentschel

2008-2012 Nils Harju

2013-2018 Simon Hultman

Biodling för 100 år sedan

En glimt av hur biodlingen bedrevs vid tiden för Eskilstuna biodlings grundande visas, i denna för tiden typiska bild, från en liten gård i Kjula socken. Familjen har radat upp sig framför mangårdsbyggnaden. De visar upp det värdefullaste man har, de tre arbetshästarna. I bakgrunden vid huset, till höger om verandan kan man se de två halmkuporna med skyddshuvar!

Den unga flickan som sitter på bänken ihop med sina föräldrar, fjärde plats från vänster är undertecknads farmor. Bilden är tagen omkring 1920.

Då man i princip levde av självhushåll var biodlingen en viktig tillgång. Farmor kunde inte påminna sig någon stor mängd honung men ack så efterlängtat den var. När man

skördat honungen så var det fest! Skörden gjordes av hennes far och hon trodde att de tagit någon svärm och skapat nya bisamhällen och tagit bort det samhälle som skördades.

Någon honungsslunga fanns ej. När man silat ifrån honungen från krossade, mosade vaxkakor, så lades vaxresterna i vattenbad. Efter ett tag silades vaxresterna bort. Det erhållna honungsvattnet kallade farmor för *"honungsdricka"*. Detta gjordes i samband med tröskningen, och denna honungsdricka *"skulle karlarna ha vid tröskningen"*. Tröskningen skedde på den tiden med slagor och var säkert ett tungt, monotont arbete som krävde energi!

Text: Nils-Erik Larsson

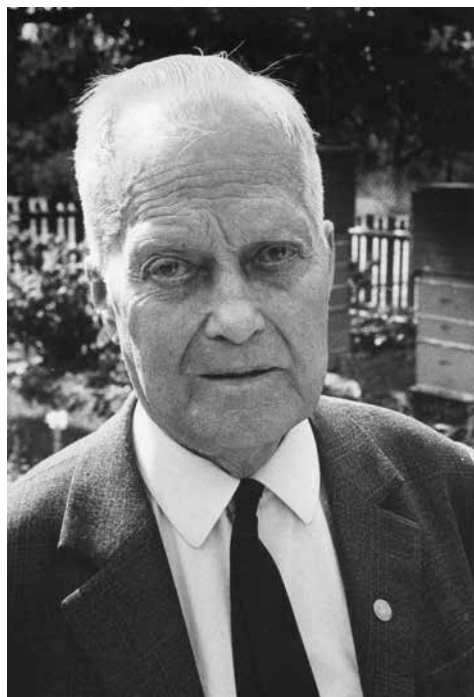
Hjalmar Larsson

När man ska berätta om Eskilstuna Biodlarförenings historia är det självklart att berätta om Hjalmar och Ebba Larsson. Hjalmar Larsson (1894-1988) var en pionjär inom biodlingen. Han verkade inte bara som biodlare, drottningodlare utan även som fabrikör, entreprenör och uppfinnare av bikupor och redskap för biodling.

Enligt källor bildades Eskilstuna Biodlarförening i Ebba Larsson barndomshem 1918. Det sägs också att Hjalmar Larsson valdes till den nybildade föreningens förste ordförande. Detta har dock ej kunnat verifieras av protokoll men otvetydigt har

Hjalmar spelat en mycket stor roll för föreningens bildande och tillväxt och även för utveckling av biodlingen, både lokalt och även nationellt.

Hjalmar och Ebba gifte sig senare och bosatte sig i Snopptorp. Där startade Hjalmar sin tillverkning av bireddskap 1928 i en mindre lokal på Rosenhällsgatan. På bilden med makarna nedan kan vi se ett prisskåp med pokaler och skålar som sannolikt var utmärkelser för bikupor och redskap konstruerade och tillverkade av Hjalmar. På den tiden var det vanligt med utställningar av bl.a. bireddskap, där det ingick tävling om bästa redskap med

åtföljande priser!

Så småningom växte verksamheten sig så stor att en större fabrik uppfördes på Hejargatan i Vilsta. Som mest sysselsatte Hjalmar en arbetsstyrka om 10 personer. Förutom tillverkning av biretskap skedde en del legotillverkning och bl.a. tillverkning av en egenkonstruerad pakethållare för cykel.

Tillverkning och handel med biretskap utvecklades från att vara en lokal företeelse, till utgivning av kataloger med hela Sverige som säljområde. 1950 hyrdes fabriken i Vilsta ut till annan verksamhet och Hjalmar fortsatte i den tidigare lokalen på Rosenhällsgatan i mindre skala. Kring 1970 upphörde Hjalmar med all tillverkning av biretskap.

Hjalmar Larsson utvecklade flera olika typer av bikupor, bl.a. den s.k. Idealkupan och Eskilstunakupan. Bikuporna är typiska för de som användes under en stor del av 1900-talet.

I en artikel i Bitidningen 1958, beskrivs en uppstaplingskupa med högboten, enkelväggiga trälådor samt en takhuv med isolering. Likaså var den konstruerad för att lätt kunna flyttas, användas för att bedriva vandringsbiodling. När man ser denna beskrivning slås man av likheten med dagens uppstaplingskupa, där liknande varianter med takhuv används av storbiodlare. Genom denna konstruktion visar Hjalmar stor framsynhet i hur biodling kan bedrivas. Genom arkiverade brev kan vi se hur denna

framsynhet troligen motarbetades. I tidens anda ordnades tävlingar om "bästa bihus" och vi kan läsa om hur Hjalmar ej fick delta i denna tävling, oklart varför.

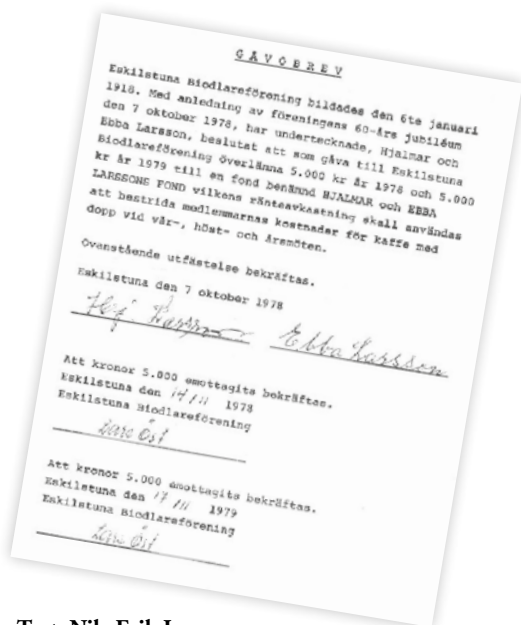
Hjalmars egen biodling bedrevs enligt honom själv mest som en hobbyverksamhet. Han odlade Buckfastdrottningar sedan 1960-talet. Hjalmar prisade dem som *"fromma och särskilt flitiga samlare till goda skörderesultat"*.

Hjalmar Larsson erhöll SBR:s större förtjänsttecken i silver för sitt mångåriga arbete i samband med Eskilstunaföreningens 40-årsjubileum 1958.

Hjalmar och Ebba Larsson var mycket generösa mot Eskilstuna Biodlarförening. I samband med att föreningen firade sitt 60-årsjubileum donerade 10 000 kr. till *"Hjalmar och Ebba Larssons Fond"*, vars ränteinkomster skulle användas att *"bestrida medlemmarnas kostnader för kaffe med dopp vid vår- höst- och årsmöten"*. Vid föreningens 70-årsjubileum donerade så Ebba Larsson 100 000 kr till en fond vars avkastning sak användas till stipendier för nyblivna biodlare, nybörjare i biodling. När Ebba avled 2001 så visade det sig att makarna testamenterat ytterligare

100 000 kr att användas för främjande av biodlingen.

Vi ska med stolthet minnas denne pionjär och hans hustru, som fyller en viktig plats i vår förenings historia!

Text: Nils-Erik Larsson

”Vinterfoder hotar slå ut biodlingar”

Detta var en av de rubriker som kunde ses i flera dagstidningar den 10/2 1993. Enligt uppgift skall invintringsfodret ”*INVINTRA*” ge diarreer, utsot hos bina så att man mister samhället. Kortfattad info har även getts i Bitidningen.

Enligt flera källor så skall det vara höga halter av ämnet Hydroxymetylfurfural (HMF) som orsakar detta. Detta ämne finns naturligt i honung i mycket små halter HMF bildas genom en kemisk reaktion mellan fruktsocker och fria organiska syror. Det bildas i större mängder ju högre temperaturen är.

Enligt Åke Hansson så har konstgjort invertsocker ett högt HMF-innehåll. Invertsocker är ett socker där glukos (druvsocker) och fruktos (fruktsocker) finns i s.k. enkel form, precis som i honung. ”*Vanligt socker*” och nektar består till största delen av sammansatt socker, sackaros som är en disackarid bestående av fruktos och glukos. Sackaros ”*delas*” med hjälp av ”*enzymet invertas*”, som bina producerar själva.

HMF används inom EG som ett kvalitetsmått på honung. Maximalt innehåll av HMF som tillåts är 40 mg per kg honung. Enligt uppgift tar det 300 dagar att bilda 3 mg cid +20 C. Vid +32 C tar 60 dagar, och vid +70 C tar det 4,5 timmar. Normal hantering av honung medför alltså ingen risk för kvalitetsförsämring.

Varför halten är hög i invintringsfoder ”*INVINTRA*” kan vi bara gissa, men för hög värme vid något steg i tillverkningen eller lagringen är väl en gissning så god som någon. Vi hoppas att denna tråkiga händelse får så liten omfattning som möjligt, att våren kommer tidigt. Likaså att någon form av ersättning ges skyndsamt.

Källor:

- * *Bin och Biodling*, av Åke Hansson, 1980.
- * *Encyclopedia of Beekeeping*, Editors Roger Morse and Ted Hooper, 1985.

Text: Nils-Erik Larsson

Summering av föreningens historia

1918 den 6 januari bildas Eskilstuna Biodlareförening och efter konstitution 1918-01-20 valdes till ordföranden C.G. Alexandersson, till kassör C.J. Gustafsson och till sekreterare C.J. Söderlund.

1920-1921 Kommittéer bildas för gemensamma inköp av virke, biredskap, socker, glasburkar och utlottning av svärmar till nybörjare.

1922 Socker till vårfodring betingar ett pris av 1,35 kronor/kg.

1922 Föreningskupa fanns på plats, viktigt därför att från denna utlottades svärmar. Honungspriset är 3,50 kronor/kg.

1923 Ansöker om att ordna Riksförbundsmöte till 1926.

1924 Alkoholformalin rekommenderas för desinfektering av vaxkakor pga yngelröta.

1926 1-6 augusti utställning och Riksförbundsmöte i Eskilstuna.

1928 Rapport om stöld av honung (skattlådor), sockerpriset är 50 öre/kg.

1931 Medlemsavgiften är 5,25 kr varav 0,75 kr för sjukdomars bekämpande enligt riksförbundsbeslut.

1933 49 medlemmar inrapporterar 5 042 kg i skörd och 346 st samhällen i ramkupor samt. 13 st halmkupor invintrade, till infodring vår och höst har används 3 049 kg socker.

1934 Årsavgiften är 5 kr.

1936 Glaspriser = 1 kg/22 öre, 0,5 kg/14,5 öre 0,25 kg/11 öre, sockerpriset var 39 öre/kg.

1940 bildades honungsbedömningskommittén av valda deltagare, tidigare år ansvarade styrelsen för detta.

1942 Infördes obligatorisk bedömning av honungen för att få etikett.

1944 6 kronor i årsavgift.

1944 Medlemsantalet var 112 st, yngelröta hade påvisats i 24 st samhällen varav 21 st botades och 3 st avlivades.

Under 40-talet behövdes licens som biodlare för tilldelning av socker, detta resulterade att antal biodlare ökade drastiskt och föreningen hade under flera år över 100 st medlemmar. Toppnoteringen var 1949 med 141 medlemmar.

1945 6 kilo i medelskörd, föreningen har 115 medlemmar.

1948 Värmötet avhölls i Hjalmar Larssons nya fabrik i Vilsta. 93 st medlemmar lämnar honungsprov till bedömning vid höstmötet.

1949 Medlemsavgiften var 6 kr + 25 öre/samhälle. Föreningen har 141 medlemmar.

1951 Medlemsavgiften var 7 kr + 25 öre/samhälle upp till 50 st.

1955 Ny tappstation i Eskilstuna vid Mesostfabriken på Vasbergsgatan 7 Verksamheten pågår till 1961 och avvecklas sedan pga ekonomi.

1958 40-års jubileum firas på restaurang Nordstjärnan, medalj till Hjalmar Larsson.

1959 Ett gott honungsår med stora lager och avsättningsproblem. Föreningen hade 73 st medlemmar.

1961 70 medlemmar lämnar årsrapport, honungsskörden endast 12,2kg/samhälle.

1962 Ännu sämre honungsskörd: 10,2 kg/ samhälle.

1962-63 Medlemsantalet sjönk från 76 till 67 st.

1964 63 medlemmar hade 450 samhällen med en totalskörd av 7 909 kg Fördelning: 6 st hade 1-2 samhällen, 21 st hade 3-5 samhällen, 21 st hade 6-10 samhällen. 3 st hade 11-20 samhällen, 6st hade 21-60 samhällen och 6 st hade 0 samhällen.

1966 Västra Rekarne Biodlareförening ansluter sig till Eskilstuna BF. Det finns fortfarande grannföreningar kvar i Ärla, Jäder, Husby Rekarne.

1968 Vår och jubileumsmöte(50 år) i Ankarstugan, 19 st medlemmar levererar 5 325 kg till nya tappstationen i Mantorp.

Under 60-talet gjordes på mötena ett flertal insamlingar till verksamheten vid Lungkliniken i Eskilstuna, och att under många år överskottshonungen från bedömningskommitténs arbete skänktes till Löts sanatorium i Strängnäs. Under slutet av 60-talet etablerades utbildning av nybörjare i form av studiecirklar i samarbete med studieförbund. Tidigare utbildningsmöjligheter var lokala instruktörs-föredrag, mötes/fadderverksamhet och externa kurser. Med studiecirklar fick nybörjarna tillgång till modern kurslitteratur och erfaren kursledare på lokal nivå. Kursledare var under ett flertal år Georg Pettersson följd av Erik Karlsson och Torbjörn Johansson samt från 2015 Ester Koster och Rolf Svensson.

1970 Vinterförlusterna var 33% på riksnivå.

1971 Årets leverans till Mantorp uppgår till 2200kg.

1974 Riksförbundsmöte vid Sundbyholm Slott 9-11/8 Sörmlandsdistriktet hade vid detta tillfälle 334 st medlemmar.

1974 Ny bisjukdomslag antagen av riksdagen.

1975 Husby Rekarne Biodlareförening går upp i Eskilstuna BF.

1978 60-års jubileum på Domusrestaurangen, vid detta tillfälle skänker Ebba och Hjalmar Larsson 10 000 kronor till föreningen.

1979 Medlemsavgift 65 kr + 1 kr/samhälle.

1980 Första noteringarna i mötesprotokoll om de annalkande Varroakvalstret.

1981 Föreningens mångårige ordförande Tage Eklund ersätts av Lars-Ulrik Almerén.

1982 86 medlemmar har 528 samhällen.

1986 Föreningsbigård etableras vid Stenkvistasskolan, Erik Karlsson tillverkar och donerar bikupor. Vi deltar i öppet hus på våren i ett flertal år med information/marknadsföring om bin och honung. Honungsförsäljningen ger gott tillskott till föreningens ekonomi. Medlemsavgiften är 125 kr + 1 kr /samhälle Föreningen är nu 96 medlemmar.

1986 Utflykt/resa till avelsstationen i Höv, tappstationen i Mantorp, och Linköpings bimuséum.

1987 Bertil Besterman blir ordförande efter Lars Ulrik Almerén.

1987 Gemensam studieresa till Gunnar Andersson, Ulvgryt och Björn Lagerman i Storå med 38 st deltagare. Föreningen hade 88 st medlemmar med ca 420 samhällen med en medelskörd av 43,3 kg.

1987 Fösta fyndet av varroa på Gotland.

1988 Föreningen firar 70 år med resa till Gränna/Visingsö. 39 st deltagare.

1988 Hjalmar Larsson avlider. Vid årsmötet meddelas genom Stig Wahlström att Ebba Larsson skänker 100 000 kronor till föreningen, "*Hjalmar och Ebba Larssons minnesfond*" där vi får använda avkastning-

en enligt särskilt gåvobrev. Föreningen har erhållit Hjalmar's stora prissamling/utmärkelser vilka placeras i en av Erik Karlsson tillverkad monter som placeras i entrén vid Café Solrosen, föreningens möteslokal. Detta invigs vid årsmötet. Efter mötet intogs en lättare måltid och deltagarna fick även höra ett föredrag av Lars Ulrik Almerén om föreningens 70 åriga historia.

1989 Svärmjourlista upprättas efter förslag av Rune Enocksson.

1989 Utflykt/studiebesök på Ulltuna och en större biodlare i Enköping.

1989 Rekordskörd över hela landet, medelskörd i föreningen blev 76,6 kg och leveransen till Honungsförmedlingen blev 9500 ton. På grund av de växande honungslagren med stora avsättningsproblem sjönk inköpspriset för honung till 7 kr/kg = världsmarknadspris. Honungsbedömningskommittén hade ett digert arbete med 59 st inlämnade burkar.

1990 "Rökpuffen" föreningens tidning/medlemsblad ser dagen ljus. Lars Öst och Arne Holmberg blir redaktörer.

1990 "*Honungens dag*" hålls för första gången på Fristadstorget.

1990 Utflykt/resa till Sala med besök hos Göran Svedberg.

1991 4 st medlemmar levererar 1 750 kg honung till Honungsförmedlingen till ett pris av 12 kr/kg.

1991 Gemensam resa till utställningen BI-91 i Örebro. Yngelröta upptäckt i Mesta, 8 st samhällen avlivade. Vinterförlusterna uppgick till ca 19 %.

1992 Torbjörn Johansson tillträder som ordförande efter Bertil Besterman.

1992 Temadag om bisjukdomar med Gunnar Andersson, Malmköping. Inköpspriset för honung till Honungs-förmedlingen sätts till 7,30 kr.

1992-93 Invintrasjukan, stora förluster pga. felaktigt vinterfoder.

1993-04-24 Första informationen om varroai Eskilstuna, Lars Hedlund, yrkesbiodlare från Gotland, talar om sina erfarenheter. Länets biodlare var inbjudna. Sommarmötet hålls hos föreningens första storbiodlare, Mikael Hauk. Sekreteraren meddelar att samtliga handlingar rörande föreningen från 1918 är inlämnade till stadsarkivet.

1994 75-års jubileum med utflyktsresa till Nynäs slott och Tappans värdshus i Ripsa.

1994-07-15 Nisse Harju börjar biredskapshandel efter Gunnar Scherlund. Föreningen har 81 st medlemmar.

1995 88 st medlemmar finns i föreningen Sommarmöte vid växthusodlingarna på Ostra gård med 52 deltagare.

1996 Granbarrlusen förorsakar stora problem med kristalliserad honung i ramarna. Föreningen redovisar 91 st medlemmar. Medlemsvärkning med lägre medlemsavgift provas nationell. Sören Erikson, förbundssekreterare gästas oss på höstmötet.

1997 24 st medlemmar lämnar 3 500 kg till Mantorp 27 st årsrapporter: 21 268 kg honung på 366 samhällen= 58 kg i medel 33 st burkar för bedömning och årsavgiften är 245 kr.

1997 26/7-1/8 Sveriges Biodlares Riksförbunds 100-års jubileum vid Julita. Erik Karlsson såg till att visa upp ett "biskägg", se bild.

Under 1998-1999 prioriterade föreningen förberedelse för ankomsten av Varroa. Mötet med Preben, flera studiecirkelar, visning av bekämpningsmetoder, utrustning mm.

1998 Vårmöte och träff med sjukdomskonsulten Preben Kristiansen med tema: "När Varroa kommer", alla länets biodlare var inbjudna.

1998 80-års jubileum lördagen 13/6 kl 19.00 i Barva bydegård.

1998 Dåligt honungsår, sämsta på 30 år enligt de gamla biodlarna. Nils Erik Berglund och Torbjörn Johansson startar vxsmältning vid Hedskolan.

1999 Föreningens första hemsida skapas och administreras av Nils-Erik Larsson. Föreningen redovisar 80st medlemmar. Om än ännu sämre skörd. Under juli kom ca 190 mm regn varav 140 mm på 10 dagar.

2000 Nya drottningodlare på kurs hos Erik K (se egen artikel). Yngelröta konstateras i två bigårdar i Vallby och Slagsta.

2000 Nu är Varroa är etablerad i vårt område. Första angreppet av Varroa sker på pingsten 2000 i Flacksta.

2000 Praktisk demonstration av Varroa-bekämpning med myrsyra hos Nils Härju Ca 45 st deltagare, även biodlare från Julita Biodlarförening deltar.

2000-04-15 Ulf Gröhn avel och drottningodlingsexpert besöker Eskilstuna. Han var inbjuden av länsförbundets drottningodlingskommitté och talade om "Ras- och kombinationsavel" Gröhn var bla. ledande vid införandet av Buckfastbiet till Sverige och en hängiven drottningodlare.

2001 Ebba Larsson avlider 98 år gammal. Föreningen redovisar 90st medlemmar. Medlemsavgiften är 345 kronor varav 50 kronor till föreningen. Skärmutställning på Stadsbiblioteket med bifragor och intresseanmälan.

2002 Resa till Nyköpings Biodlares nya föreningsgård med husesyn och föredrag med tema: *"Avläggare och delning utan honungsförlust"*.

2002-08-25 Invgning av Kunskapskupan vid Sörfjärdens naturreservat och start av "Skoldagarna" under våren 2003 med skolklasser från Eskilstuna/Strängnäs som får boka en dags miljöaktivitet med vattenprovning, fågelskådning och biodling vilket gör att vi får besök av ca 350-400 st skolungdomar Det är Ursula Hentschel som tar ansvar för arrangemanget. Dessa aktiviteter för skolorna på våren varje år har blivit en tradition och fortsätter fortfarande (2018) som ett uppskattat inslag i skolarbetet. Både lokalradion och tidningar har gjort reportage om arrangemanget.

2003 Stora förluster under vintern, ca 150 st samhällen döda, pga. varroan med följsjukdomar Nytt honungsbedömningsreglemente, nu kan även flytande honung lämnas in för bedömning. Årsmöte i Skjulstastugan med föredrag av Leif Karlsson Eskilstuna Ornitologiska klubb.

2004 Föreningen får Eskilstuna Kommuns miljöpris på 10 000 kr med motiveringen:

"Biodlingen är ofta en förbisedd hörnsten i de ekologiska systemen i natur- och kulturlandskapet. Binas pollinering har stor betydelse för odlingar och den biologiska mångfalden. Eskilstuna Biodlareförening är en ideell förening med främst hobbyodlare. Syftet är att främja biodlingen och rekrytera nya biodlare, vilket sker aktivt genom möten, studiecirklar och tematräffar. Föreningen vänder sig också med information till skolelever. Vid fältstationen Röddrommen har föreningen byggt Sörfjärdens Kunskapskupa som direkt och påtagligt demonstrerar hur det fascinerande bisambället fungerar. Eskilstuna Kommun vill med Miljöpriset uppmärksamma de fina miljöinsatser som görs inom Eskilstuna Biodlareförening och uppmuntra till ett fortsatt stort engagemang."
(se separat artikel).

2004-07-18 Båtutflykt med s/s Gerda på Näshtalsjön, ca 30 st deltog.

**Erik Karlsson
och Nils Harju**

2005 Ytterligare utbildningar för bekämpning av Varroa ägde rum 13/4 och Preben Kristiansen var Inbjuden till avslutande träff 19/4. Sommarmöte hos Börje Remstams och visning av hans imponerande trädgård.

Börje Renstam

**Lennart Lindkvist, Nils-Erik Berglund,
Tore och Anne-Marie Grip**

2005-10-08 Gemensam resa till mässan Bi 2005 i Örebro. 9 st deltog.

Årsmöte med föredrag av Arne Håkansson, biodlare med erfarenhet från USA och Europa. Nils Harju slutar med redskaps-handeln.

2006 Ursula Hentschel börjar som ordförande efter Torbjörn Johansson.

Vårmöte med medverkan av Gunnar Andersson, Malmköping som visar bibilder.

Sommarmöte i Rosenforsparken med besök av Huddinge och Strängnäs Biodlare.

Torbjörn Johansson tilldelas förbundets guldnål för mångårigt arbete inom biodlingen.

Snickarkurs med Lennart Lindkvist som ledare startar i Lundbyskolan.

2007 Börje Länn tar över ansvaret av föreningens hemsida och vi får adressen www.eskbi.se Gemensam resa till Biredskapsfabriken i Töreboda för inköp till den kommande säsongen. Sommarmöte vid Klippbergens Koloniförening. Höstmöte med föredrag av Rune Jansson, Nyköping om "Slungrummets utformning".

2008 Nils Harju väljs till ordförande efter Ursula Hentschel. Gemensam bussresa till Töreboda för inköp av förnödenheter. Sommarmöte i Börje Remstams trädgårdsodlingar.

90-årsfirande med trevlig samvaro och förplägnad vid sommarmötet 8/6 och utställning om Hjalmar Larsson.

2009 Föreningen har 71 st medlemmar. Yngelröta upptäckts i 2 st bigårdar. Föreningen var representerad vid "Landsbygdens dag" i samband med Eskilstunas 350-årsfirande. Vid årsmötet informerar Rune Jansson, Nyköping om "Bihusesyn" 11 st nya medlemmar genomför nybörjarutbildning.

2010 Vårmöte med information om GMO-grödor. Föreningen har 83 st medlemmar. 15 st medlemmar lämnar 5 700 kg honung till Honungsförädlingen. Glasburkar till medlemmarna köps hem i föreningens regi.

2011 Sommarmöte hos Birgitta Augustesen i Malmköping om bla. smaksättning av honung. Skolveckorna vid Sörfjärden genomfördes programenligt. Medlemmarna levererar 5 400 kg till Honungsförmedlingen.

2012 Vårmöte med föredrag om stadsdelen Snopptorp, Hjalmar Larssons hemvist.

2012 Sista numret av Rökpuffen ges ut, kallelser till mötesverksamheter mm. kommer fortsättningsvis att skickas ut elektroniskt.

2013 Simon Hultman är ny ordförande, föreningen har nu 91 st medlemmar Temamöte och medverkande av Hanne Uddling på våren. Visning av filmen "Inte bara honung" på Rio Bio i tre kvällar.

2014 8 st nya medlemmar går nybörjarcirkel för Ester Koster och bidrar till att föreningen nu har 96 st medlemmar. Sommarmöte i Sundbyholm med historia-information av Patrik Andersson.

2015 Guldnål överlämnas till makarna Harju för mångårigt arbete inom biodlingen.

Dåligt väder med låg honungsskörd. Studiecirkel med bivaxanvändning till ljus intresserar 10 st deltagare under ledning av Ursula Hentschel. 7 st medlemmar deltar i kursen "Godkänd biodlare" anordnad av distriktet. Föreningen deltar i LONA projektet (flerårigt) med information till förskoleklasser som kommunen har vid stadsodlingarna i Närjeholme.

2016 9 st nya medlemmar deltar i nybörjarcirkel för Ester Koster och medlemsantalet i föreningen ökar. Kommer vi att bli 100 medlemmar till jubiléet? Med ordförandes trägna telefonupprop får vi in 73 st årsrapporter (rekord) 2 400 kg honung levereras till Svenska Biprodukter. 14 st medlemmar reste till Texel under Ester Kosters vägledning för att studera det svarta ursprungliga europiska biet.

På besök hos biodlare på Texel.

2017 Föreningen har nu 99 st medlemmar och 13 st nybörjare får sin första inblick i biodlingen via studiecirkel med Ester Koster. Vi är med på Re-Tuna i informationen om "Klimat smart mat" och visar filmen "Inte bara honung" i ett samarbete med Film i Sörmland. Sommarmötet hålls i Rothovsparken där vi bla. får se en utställningsbikupa med tillhörande information anordnad av Joakim Isetoft med kommunalt sponsring. 3 300 kg honung levereras till Svenska Biprodukter. 76 medlemmar lämnar årsrapport, totalskörden för året blir 24 760 kg.

2018 Föreningen har nu över 100 medlemmar. Sommarmötet med tårta var hemma hos vår yrkesbiodlare Fabian Lindhé. Biodlingensdag i Rothoffsparken med musikunderhållning och tipspromenad. Den 13 oktober hade vi vårt 100-års kalas i Torshälla med middag och utdelning av hedersnålar.

Fabian Lindhé som visar sin produktionslinje för slungning.

Biodlareföreningens logotyp

1990 då Bertil Besterman var ordförande jobbade styrelsen med att utveckla sitt arbete. Då kom idén att starta Rökpuffen. Rökpuffen var föreningens tidskrift och informationsblad till medlemmarna. I samband med att Rökpuffen kom till kontaktades bildläraren och Eskilstunakonstnären Sven Holmberg. Sven ritade framsidan till Rökpuffen och vår nuvarande logga. Rökpuffen lades ner 2013 men vår logotype lever vidare. Originalen finns idag bevarad hemma hos Arne Holmberg, bror till Sven Holmberg.

Drottningodling i Eskilstuna

HANS HERDEGEN och SIMON HULTMAN
Foto: ULF LÖGDAHL

I många år har vi i Eskilstuna med omnejd kunnat köpa mycket fina buckfastdrottningar hos Erik Karlsson. Erik har inte bara odlat drottningar, han har också förkovrat sig i avelsarbete. Vilket vi har haft glädje av genom att vi har fått lätthanterliga bin.

På hösten -99 förklarade Erik Karlsson att han skulle sluta odla bruksdrottningar och enbart ägna sig åt avelsarbete. Erik erbjöd sig att förmedla sina kunskaper i en drottningodlingskurs till intresserade biodlare och förse dessa med bra avelsdrottningar.

Projekt Nya drottningodlare

Under vårvintern 2000 startade projektet "Nya drottningodlare" med en teorikurs som följdes av praktiska övningar på våren och sommaren. På hösten 2000 hade gruppen under Eriks ledning lärt sig konsten att dra upp egna drottningar. Varje drottningodlare hade året innan odlat flera bra drönarlinjer som kunde användas på ev parningsstationer eller producera drönare för friparningar hemma.

Vårvintern 2001 fortsatte arbetet och drottningodlingsgruppen bestod nu av Nils Harju, Arne Holmberg och Simon Hultman. Under Eriks led-

ning lades planerna upp för årets arbete. Man gick igenom förra årets lyckade och misslyckade arbetsinsatser. Erik kunde ge många tips och råd för att undvika missar och fallor framöver. Det fanns mycket att planera, både för praktiskt arbete och för avelsarbete.

Första året utan Eriks bruksdrottningar

Det här var första året sedan mycket länge som inte Erik skulle leverera några bruksdrottningar till traktens biodlare. De tre nya drottningodlarna räknade med att producera ca 100 bruksdrottningar tillsammans under det första året.

När vårsolen började värma startade de sina första odlingar för säsongen med material hämtat hos Erik.

Erik Karlsson i Eskilstuna med sina bin.

Avelsmaterial från Skärva

Den 9 juni åkte gruppen till Skärva, som ligger i närheten av Karlskrona, för att hämta larver från buckfastodlarnas depåbigård. Där finns 20 bra drottningar, representanter för svensk buckfastavel.

Erik, Arne, Nils och Simon tog larver från var sin kupa. Varje kupa representerar en linje. Sedan gick resan hem samma dag för att placera larverna i odlingssambällen i hemmabigårdarna. Det var en bilresa på 90 mil tur och retur. Drottningodlingen lyckades och nu finns det fyra nya linjer plus Eriks tidigare linjer representerade i fyra bigårdar i Eskilstuna. Det är en bra grund för fortsatt avelsarbete.

De nya Skärvadrottningarna skulle insemineras för att man skulle vara säker på vilket fadersarv drottningarna fick. Den 29 juni kom Åke Flood från Borlänge med utrustning och kunskande. Erik hade förberett dagen, bl a skulle det finnas mogna drönare från utvalda sambällen.

Den entusiastiska omlaringsgruppen i koncentrerat arbete.

Inseminering på tur

De nya drottningodlarna kunde nu studera vilken utrustning som behövs och hur den används i de olika arbetsmomenten. Det var en intressant dag och gruppen bestämde sig för att gå vidare och lära sig inseminering.

Erik odlade fram drottningar och den 30 juli åkte Erik, Nils och Simon till Borlänge för att lära sig inseminering. Erik hade lånat ett dubbelmikroskop från SBR som var till stor hjälp.

Med dubbelmikroskopet kan två personer studera insemineringen samtidigt. Eleven kan se vad läraren gör, och läraren kan se och kommentera vad eleven gör. Man gick igenom och tränade alla arbetsmoment under dagen.

Åke var en inspirerande instruktör och tålmodig lärare. När kursen var slut så hade var och en inseminerat minst en drottning på egen hand. Alla inseminerade drottningar blev äggläggande! Här har gruppen lagt grunden för ett spännande avelsarbete. Det finns ett uttalat intresse att gå vidare med den tekniken och skaffa den nödvändiga, men dyra utrustningen.

Summering av sommarens arbete

Så här på höstkanten kan vi nu summera sommarens arbete. Gruppen har levererat ett 60-tal drottningar. Resultatet av testserierna från de nya Skärvalinjerna ser vi inte förrän nästa sommar men än så länge ser det bra ut.

Vi ser framåt med tillförsikt när det gäller drottningodlingen i Eskilstuna. Erik har under lång tid lagt ner mycket tid, kraft och pengar för att skaffa sig kunskap och praktiskt kunnande i drottningodling och biavel, och han har byggt upp en bigård med bra avelsmaterial. Både kunskapen och avelsmaterialet har han generöst och engagerat delat med sig av till intresserade nya drottningodlare. Det tänker han också fortsätta med.

Eskilstuna drottningodlargrupp riktar ett stort tack till Erik Karlsson, Eskilstuna för att han tagit initiativ att utbilda oss inom drottningodling. Vi vill också rikta ett stort tack till Åke Flood, Borlänge som på ett lika fri-

kostigt sätt utbildat oss i inseminering av drottningar. □

Sperma tas till vara från en drönare för att användas till den drottning som är redo nedan.

Biodling och information om denna

Under de 100 år som vår förening verkat är tillgången till information bland det som radikalt förändrats. Från början fanns troligen endast bitidningen med Alexander Lundgren som redaktör. Oklart hur ofta den gavs ut men troligen en gång per månad. Annan information var den som gavs vid biodlarmöten, samt via litteratur som gavs ut. Här spelade Alexander Lundgren en stor roll med sina böcker och skrifter. Under en stor del av de 100 åren var det så. Dock så började SBR förmedla prenumerationer på Nordiska och amerikanska bitidningar på 1990-talet. Men på 1990-talet skedde vad man nog kan kalla en informationsrevolution – Internet!

Med Internets allt större omfattning har tillgången till information blivit enorm. Precis om i alla möjliga sammanhang har även biodlingen använt sig av denna media. Under 1999 så skapades en egen hemsida för Eskilstuna Biodlarförening. Och vår förening var långt ifrån ensam om detta. Om man idag söker, ”googlar”, som man populärt säger, på olika sökord kring biodling får man antal träffar enligt följande:

- **Biodling** – 437 000 träffar
- **Honung** – 2 610 000 träffar
- **Honung + recept** – 546 000 träffar
- **Beekeeping** – 9 210 000 träffar

Om man söker på ”Honey” får man 585 000 000 träffar och när man ser på detta framgår ganska snart att allt ej har anknytning till honung. Här inser man att när man söker information på Internet gäller det att vara källkritisk. Man ska vara det vid all sökning efter information, men det speciellt på Internet är källkritik av stor betydelse.

Sammantaget överväger dock fördelarna med Internet dess nackdelar. Som exempel kan nämnas Youtube, en populär Internetsajt med filmer, filmklipp. Om man här söker med biodlingsrelaterade ord får man följande träffar:

- **Biodling** – 1 420 filmer, filmklipp
- **Honung** – 7 800 filmer, filmklipp
- **Beekeeping** – 217 000 filmer, filmklipp

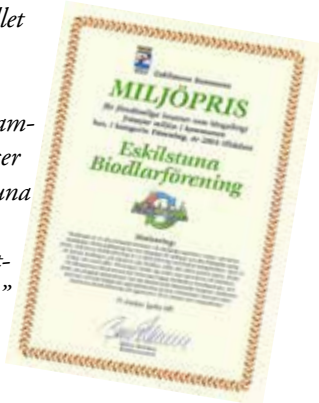
Om ni ej ännu börjat utforska Internet avseende biodling, så rekommenderas varmt att ni gör detta! Här kan man få mycken inspiration och nya idéer.

Eskilstuna Kommuns Miljöpris 2004

Vår förening har fått Eskilstuna Kommuns Miljöpris för föreningar. Utdelningen var i lördags den 5 juni på Strömsholmen i samband med Världsmiljödagen. Priset delades ut av Miljökommunalrådet Benny Karlsson. Nästan hela styrelsen var där för att ta emot priset. Vi fick 10 000 kr ”För föredömliga insatser som långsiktigt främjar miljön i kommunen...” Vi är naturligtvis jättegglada och stolta för priset och hoppas kunna använda pengarna till något bra. Motivering: *”Biodlingen är en ofta förbisesad hörnsten i de ekologiska systemen i natur- och kultur –landskapet. Binas pollinering har stor betydelse för odlingar och den biologiska mångfalden. Eskilstuna Biodlarförening är en ideell förening med främst hobbybiodlare.*

Syftet är att främja biodlingen och rekrytera nya biodlare, vilket sker aktivt genom möten, studiecirkelar och tematräffar. Föreningen vänder sig också med information till skolelever. Vid fältstationen Rördrommen har föreningen byggt Sörfjärdens Kunskapskupa, som direkt och påtagligt demonstrerar hur det fascinerande bisamhället fungerar. Eskilstuna kommun vill med Miljöpriset uppmärksamma de fina miljöinsatser som görs inom Eskilstuna Biodlarförening och uppmuntra till ett fortsatt stort engagemang.”

Yngelröta på 70-talet

Amerikansk yngelröta är väl troligen den bisjukdom som vi biodlare fruktar mest. Idag är den som tur är inte så vanlig även om fall dyker upp då och då. Som ju alla vet är det en bakteriesjukdom, orsakad av en sporbildande bakterie. Dessa sporer kan ligga vilande under lång tid och de är mycket motståndskraftiga mot påverkan av både torka, kyla, värme. Svåra att sanera med enbart rengöringsmedel.

Från 1974 regleras bekämpning av yngelröta av lag som kräver destruering, bränning av smittade samhällen, helst hela bihuset. Likaså föreligger anmälningsplikt vid misstänkt smitta.

På 1970-talet var dock yngelrötan en verklig plåga, att döma av tidningsurklipp från

1975. Där beskriver Tage Eklund, bitillsynsman hur han enbart under augusti månad avlivat och förintat ett 40-tal bisamhällen i trakten av Jäder. Han berättar att även andra områden är drabbade men ej lika hårt. Han tror att orsaken till det kraftiga utbrottet troligen är en torr, varm sommar med dåligt drag. Detta gör att röveri blir vanligt, dvs. dragbin söker sig in i andra samhällen för att hitta honung, och sprider på detta vis smittor, som t.ex. yngelröta, mellan bisamhällen. Även om yngelrötan idag inte är vanlig så finns både sporer och bakterier. Det gäller att vi alla håller en god hygien i våra bihus, regelbundet byter ut gammalt vax. Likaså ska vi försöka undvika att ha svaga samhällen som kan utsättas lättare för röveri. Dessa bör slås samman till starkare samhällen.

Småbruk – Biodling – Bitillsyn

Biodlingen har under 1900-talet ofta bedrivits som ihop med jordbruk, ofta på smågårdar. Här visas ett sånt exempel från en sammanställning över gårdar, ett s.k. samlingsverk över *”Sveriges städer och samhällen jämte landsbygd”* från 1949. Här visas den lilla gården Grönlund i Kjula. Gården beskrivs, marken, ägare, familjen, djurbestånd mm. I uppräknigen över djurbeståndet på gården nämns 17 bisamhällen!

I beskrivningen står berättat att *”Hemmansägare Johansson har genomgått biskola i Huddinge och är bitillsyningsman för bisjukdomar i norra och mellersta Södermanland”*.

”Biskolan i Huddinge” är med största sannolikhet den som bedrevs av Alexander Lundgren, pionjär inom svensk biodling och kan sägas vara ligga bakom den biodling som har bedrivits i Sverige under 1900-talet. Han var med och grundade SBR, var redaktör för *Bitidningen* i många år och skrev böcker om biodling samt bedrev utbildning kring biodling.

Det är intressant att se hur vi genom denne *”hemmansägare Johansson”* på den lilla gården Grönlund troligen kunnat få ta del Alexander Lundgrens kunskap om biodling. Likaså är denne Johansson ansedd som lämplig att vara bitillsyningsman.

Grönlund

Tax.-värde 3.000. Areal: 3,5 har, varav åker 3, övr. mark 0,5. Jordart: svartmylla på lerbotten. Manbyggn. uppf. 1870, senare rest. Ekon.-byggn.: stall, ladug. o. loge uppf. 1870, senare rest. Djurbes.: 2 kor o. 1 ungnöt (r.- o. k-fria), 2 svin, 35 höns, 25 kalkoner, 4 ankor o. 17 bisamhällen.

Äg.: Hem.-äg. Nils Gustav Johansson, f. 29-11-90; Barva, s. 1. Johan Otto Eriksson, f. 1850, d. -23, o. h. h. Emma Kristina, f. Bard 1849; g. m. Alfrida (Frida) Viktoria Kellström, f. 27-11-97, d. t. Karl Henning K. 1864, d. -27, o. h. h. Klara Sofia, f. Olsson 31-7-59. Barn: Gustav Ivar, f. 1-3-12 (g. m. Astrid Linnea Magdeborg. Barn [i hennes föreg. äkt.]: Gullan, Dan, Gun), Alice Valborg Maria, f. 27-5-15, Iris Viktoria, f. 8-3-24 (g. m. Henry Andersson. Barn: Britt-Lis), Nils Arne Ingvar, f. 21-7-29. Siv Linnea Ingegärd, f. 3-4-36.

J. har genomgått biskola i Huddinge och är tillsyningsman för bisjukdomar i norra o. mellersta Södermanland. Han övertog gården genom köp 1926 av brodern, Ernst Axel J. Den är avstyckad från Heislånga gård.

Tappstation för honung i Eskilstuna

En tappstation för honung i Eskilstuna, det vore väl bra? Tänk att kunna leverera honung på orten, istället för att behöva skicka iväg till Svensk honungsförädling. Hur många vet att detta en gång i tiden var verklighet? I en artikel av aprilnumret av Bitidningen från 1956 beskrivs detta!

På omslaget av detta nr. kan vi se *"Fröken Lisa Pettersson vid nya tappstationen i Eskilstuna tappar honung i de nya 350 g burkarna"*. Tappstationen var belägen i Eskilstuna Mesost och Margarinfabrik, Vasbergsgatan 7. Biodlarna i Södermanlands län under ledning av herr Bertil Göransson har drivit fram tappstationens tillkomst. Disponenten Richard Karneus kan konstatera att man direkt kan använda fabriken maskiner och utrustning, samt distributionsapparat för honung. Någon nyanställning betalar inte verksamheten förrän tappningen kommit upp i 100 ton om året.

Samarbetet mellan biodlarna och mesostfabriken, har enligt uppgift, ej enbart varit på ekonomisk basis utan skall ses som en service till gagn för båda

parter och man har ej ännu kunnat överblicka det ekonomiska resultatet. Vilken företagsledare skulle säga något dylikt i dagens vinstinriktade marknadsklimat ?

Enligt uppgifter avvecklades honungshanteringen 1960 pga. bristande ekonomi. Istället startades en liknande verksamhet i Farsta, Stockholm. En parentes i historien om biodling i Eskilstuna!

Text: Nils-Erik Larsson

Välkommen till "Sörfjärdens Kunskapskupa" 2004

"Sörfjärdens Kunskapskupa" är ett nytt EU-projekt som startats av Eskilstuna Biodlareförening. Vi vill pedagogiskt och praktiskt demonstrera biodlingen som spännande hobby, naturvård och samhällsnytta.

Varför "Sörfjärdens Kunskapskupa"? Jo, en bikupa i naturlig verksamhet har ställts upp i lämplig miljö nära Sörfjärdens naturreservat i syfte att sprida kunskap om biodlingen till en naturintresserad allmänhet och särskilt skolungdom. Detta är förmodligen den första demonstrationskupan i Mälardalen och i varje fall i Sörmland. I anläggningen ingår också en extra bikupa för avlastning av ramar när demokupan blir för trång.

Kör österut på gamla E20 förbi Kjula. Följ skylt till vänster strax bortom vägskålet vid Barva: Sörfjärdens Naturreservat 2. Kunskapskupan är lätt tillgänglig, där den

placerats på ett plank vid "Rördrommen", den fältstation som drivs av Eskilstuna- och Strängnäs-föreningarna av Svenska Naturskyddsföreningen (SNF) och de ornitologiska klubbarna i Eskilstuna och Strängnäs. Fältstationen ligger på höger sida om vägen mot Strand, strax efter badplatsen vid Barvalappen.

Besökare kan studera bisamhället inne i kupan genom glasskivor. I skydd av planket, som har ett fönster nära flustret, kan trafiken till och från kupan följas på nära håll. Bikupan står i vackert söderläge i en sluttning vid innersta Sörfjärden. På planket sitter ett dussintal skyltar med olika informationstexter, som levererats från Sveriges Biodlars Riksförbund. Där finns allehanda teman alltifrån "Sverige behöver fler biodlare" till "Biodlarna skapar samhällsnytta". Bikupan kan besökas av enskilda individer när som helst eller t ex

skolklasser på naturutflykt. Styrelsen diskuterar verksamhet framöver i samverkan med de övriga föreningarna vid "Rördrommen".

Projektet "Sörfjärdens Kunskapskupa" finansieras med bidrag från EU som beslutats av EFS-rådet i Södermanland. Medlen kommer från en fond som kallas "Växtkraft Mål 3, Insatsområde 4". Ett syfte med dessa EU-bidrag är att skapa sysselsättning. Därför söker styrelsen kontakt med arbetslösa biodlare som kan utöva tillsyn över kuporna samt sprida information och kunskap om biodling i praktik och teori.

I ansökan om EU-bidraget skrev styrelsen att Vårt mål är att:

- öka antalet biodlare i Sörmland i allmänhet och Eskilstuna i synnerhet; framför allt vill vi locka fler kvinnor och yngre människor till biodlingen,
- väcka nyfikenhet och sprida kunskap om biodlingens positiva betydelse för såväl människor som miljö, för naturen i stort och inte minst för kulturlandskapets odlingar och mångfald, exempelvis binas viktiga bidrag till växters polinerings,
- direkt och påtagligt demonstrera hur det fascinerande bisamhället fungerar."

Närmast ansvariga för skötseln av "Sörfjärdens kunskapskupa" är ordförande Torbjörn Johansson och styrelseledamoten Ursula Hentschel.

Södermanlands Läns Biodlareförbunds
UTSTÄLLNING

I ESKILSTUNA

den 6: 7 och 8 Augusti

1926

I samband med Sveriges Biodlares
Riksförbunds ordinarie möte

Biutställning i Eskilstuna 1926

År 1926 genomfördes en utställning om biodling i Eskilstuna. Enligt en utställningskatalog, som finns bevarad bland diverse skrifter som tillhört Hjalmar Larsson, var Södermanlands Läns Biodlareförbund arrangör. Samtidigt höll SBR sitt ordinarie möte. Klippen ur utställningskatalogen som

här visas ger en bild av den tidens biodling. Likaså kan vi ana den stolthet som alla utställare känner genom att delta med allehanda utrustning och tillbehör för biodling och inte minst bisamhällen samt produkter gjorda med honung som ingrediens.

Utställningsbestyrelse:

Ordförande: Riksdagsman *Bror Lundquist*, Eskilstuna.
v. d.o. Linjeförman *P. Emanuel*, Eskilstuna.
Sekreterare och kassör: Mekaniker *C. J. Gustafsson*, Snoppörp, Eskilstuna.
Utställningskommisarie: Fabrikör *Hjalmar Larsson*, Eskilstuna.
Adjungerande ledamöter: Besiktningeförman *C. J. Söderlund*, Eskilstuna.
* * * Elektriker *G. F. Arborelius*, *
* * * Handlande *C. O. Nyström*, *
* * * Stina *Ernst Palmqvist*, Taxinge-Näsby.
* * * Stadsstrålgårdsm. *Hugo Runström*, Nyköping.
Suppleanter: Verkmästare *K. E. Karlsson*, Eskilstuna.
* * * Fabrikör *J. E. Törn*, Eskilstuna.

Utställningens bestyrelse visas till vänster och som utställningskommisarie ser vi ett bekant namn, nämligen fabrikör Hjalmar Larsson. Vi kan notera den stora betydelsen av titlar, viktiga vid denna tid. Vi kan även notera hur intresset för biodling är spritt mellan många olika yrkesgrupper, precis som idag! Vi kan se allt från riksdagsmän till mekaniker.

I följande illustrationer kan vi se vad som förevisades. Förutom välkända Hjalmar Larsson kan vi se andra utställare från Eskilstuna.

Grupp 1. Bisamhällen och drottningar.

Klass 1. Modersamhällen i rankupor.

Ust.
Nr.

1. Samhälle i observationskupa, Hj. Larsson, Eskilstuna.
2. Modersamhälle i rankupa, gul drottning, P. A. Pettersson, Eskilstuna.
3. Observationskupa med en ram, gul drottning, C. J. Gustafsson, Eskilstuna.

Välkände bipionjären
Alexander Lundgren, deltar
precis som Hjalmar Larsson
i ett flertal klasser.

Klass 4.

5. 12 st. ljka italienska drottningar i förvaringslåda från Enrico Penna, Bologna, Italien. Alex. Lundgren, Huddinge.
6. Svärm i halmkupa den 29/6 26 med skattlåda, G. Andersson, Floda.
7. 3 st. mörka drottningar av egen odling, dessa mot yngelröta immuna, i befruktningsskupa av utställarens modell, Alex. Lundgren, Huddinge.
8. Drottningar, nordisk ras, J. H. Söderlund, Grillby.
9. 1 st. drottning, svensk blandning, Emil Andersson, Bodarne, By-Kyrkby.

Utst.

Nr

Kollektivt.

- 43 A. Eskilstuna Stads Biodlareförening.
- 44 B. Taxinge-Näsby Biodlareförening.
- 45 C. Husby-Rekarne Biodlareförening.
- 46 D. Floda Norra Biodlareförening.

Vi hittar också såväl Eskilstuna Stads
biodlareförening som Husby Rekarne
biodlarförening i klassen "Kollektivt".

Gupp 2. Honung och vax.

Utst.

Nr

Klass 5. Honung.

10. A. Ericsson, Balingsta.
13. C. O. Nyström, Eskilstuna.
14. E. Elving, Eskilstuna.
15. O. F. Rydell, Eskilstuna.
16. Hj. Larsson, Eskilstuna.
17. P. A. Pettersson, Eskilstuna.
18. J. Pettersson, Tystberga.
19. Emil Nilsson, Östraby.
20. Anders Carlberg, Skottorp.
21. Herman Lind, Hällevadholm.
22. K. G. Linell, Gnesta.
23. C. E. Nyström, Gnesta.
24. P. G. Hansson, Flen.
25. Per Thomasson, Kägeröd.
26. G. Lindström, Knivsta.
27. Em. Andersson, By-Kyrkoby.
28. Sven Larsson, Ullersäter.
29. Carl O. Johansson, Helås.
30. G. A. Olsson, Väse.
31. Valfrid Nilsson, Öl. Skogsby.
32. And. Carlén, Torshälla.
33. Magnus Thorsén, Mälarbaden.
34. Arvid Karlsson, Österkorsberga.
35. Gustav Nilsson, Fjärdingstad.
36. Andreas Andersson, Kumla.
37. Karl Andersson, Helås.
38. D. L. Wahlström, Vadsbro.
39. Ivar Rudolf, Röstänga.
40. J. A. Johansson, Källeryd.
41. M. A. Karlsson, Hallebro.
42. Ruth Grill, Abbotnäs.
43. Eric Andersson, Granbo.

Klass 8. Drycker, sytter, bakverk m. m., vari honung ingår som väsentlig beståndsdel.

Utst.

Nr

71. Sulva, vari honung och vax ingår, C. O. Nyström, Eskilstuna.
72. Mjö, tillverkat av honung, Fru Maria Lundgren, Huddinge.
73. Honungsricka, Fru Hilma Söderlund, Grillby.
74. Bakverk av honung, Fru Hilma Söderlund, Grillby.
75. Bakverk av honung, Fru Nyström, Eskilstuna.

I klassen för Drycker och annat kan vi se
hur mjöd förevisas av "Fru Maria Lundgren,
Huddinge" Alexander Lundgrens hustru.
Eskilstuna finns representerat av C.O
Nyström samt fru Nyström.

I gruppen "Honung och vax" finns
ett flertal eskilstunabor representerade,
samt andra från Sörmland och mer
långväga utställare.

I Gruppen "Alster av Honung och vax" hittar förutom Hjalmar Larsson, Oscar Gustafsson, Tofta och Joel Svensson Skälderhus. Välkända biredskaps-fabrikanter, där Joel Svensson fortfarande finns aktiv. Oscar Gustafsson är uppköpt av LP's biodling.

Grupp 3. Alster av honung och vax.

Klass 7. Kakmellanväggar och färdigbyggda kakor.

- 53. Kakmellanväggar, J. A. Alfreðsson, Högboða.
- 54. Valsade kakmellanväggar, dito gjutna, Oscar Gustafsson, Tofta.
- 55. Guten kakmellanvägg i ram, H. Larsson, Eskilstuna.
- 56. Färdigbyggda kakor, H. Larsson, Eskilstuna.
- 11. Färdigbyggda kakor, E. Elving, Eskilstuna.
- 12. Färdigbyggda kakor, O. P. Rydell, Eskilstuna.
- 57. Kakmellanväggar, Per Thomasson, Kägeröd.
- 58. Armerade kakmellanväggar, Joh. Adolfsson, Förlösa.
- 59. Kakmellanväggar, J. A. Johansson, Källeryd.
- 69. Kakmellanväggar, Arvid Karlsson, Österkursberga.
- 70. Kakmellanväggar, Joel Svensson, Skälderhus.

Klass 10. Bihoningar, ramkupor.

- 82. 2 st. ramkupor, G. A. Karlssons Biredskapsfabrik, Västerås.
- 83. 2 st. uppstaplingskupor med fast ytterhus för 5 st. yngelrum, vardera å 8 st. kvadratar jämte kombinerad bihedare och svärmångare; kupa rymmer modersanhälle och svärm samt plats för avläggare. Svärm och modersanhälle sammansås till huvuddraget, H. Larsson, Eskilstuna.
- 118. 1 st. Inlänramkupa, Gustav Ekvall, Horsö.
- 119. 1 st. Erslevskupa, Enghagens Bigård, Järpås.

Vi kan se vilken typ av bihus som visas, där vår bekante Eskilstuna-fabrikör deltar tillsammans med Bröderna Melin i Markaryd. De tillverkar bikupor efter Alexander Lundgrens modeller. I klass för redskap kan vi se hur avtäckningen moderniseras med el-knivar av Alexander Lundgren.

Utst.

- 84. Ramkupa nr 1, uppstaplingskupa med lännormalramar, Bröderna Melin, Markaryd.
- 85. Erslevskupa med löst yngelrum, redaktör Lundgrens modell. Utställare: Bröderna Melin, Markaryd.
- 86. Ramkupa, N. Kjellkvist, Tjernerup.

I klass för redskap kan vi se hur avtäckningen moderniseras med el-knivar av Alexander Lundgren. Förutom Hjalmar Larsson deltar två Eskilstunabor med verktyg och tillbehör för biodling, nämligen herrarna A. Thörnkvist och A.H. Eklund.

Klass 12. Handredskap för biskötsel.

- 89. Elektrisk avtäckningskniv, Alex. Lundgren, Huddinge.
- 90. Apparat för inlödning av vaxkakor i armerade ramar, A. Thörnkvist, Eskilstuna.

Klass 13. Annan redskap för biskötseln, ej handredskap.

- 91. Kvadratar, kramade, som stagar ramen; verkar samtidigt som avståndshållare, H. Larsson, Eskilstuna.
- 92. Flusterförminskare. Tillverkare: Bröderna Melin, Markaryd. Alex. Lundgren, Huddinge.
- 93. Spärrgaller för 8 ramar, A. H. Eklund, Eskilstuna.
- 94. Täckbräddspärrgaller, A. H. Eklund, Eskilstuna.
- 95. Bitömmare, 4-vägars, A. H. Eklund, Eskilstuna.
- 96. Smitts drottningtillsättningsbur, A. H. Eklund, Eskilstuna.
- 97. Spärrgaller, E. A. Morberg, Västerås.
- 98. Bimatere Säker, H. Hagstedt, Björkedal.
- 120. Svärmfångare Ideal, Anders Carlberg, Skottorp.

2018 Torbjörn, Arne och Calistru hämtar larver från föreningens avelsdrottning.

Diskussioner kring en bikupa. Tänk vad trevligt det kan var med biodling.

På sommarmöte 2016 visar Simon sin Flow hive-kupa.

Tappa honungen direkt från kupan, kan detta var något för framtiden?

ESKILSTUNA BIDLAREFÖRENING
100 ÅR
2018